

ROZHOVOR

Gilles Kepel

Enfant de Bohême

„Když ti začala slábnout paměť, což tě uvrhlo do demence a následně dovedlo ke skonu, pocítil jsem naléhavou potřebu najít text role, kterou jsi hrál na jevišti i v životě. Tak jsem ve snaze vymýtít ji objevil původní kletbu, jíž byl náš rod zasažen – exhumoval jsem ze spousty nesrozumitelných archivů psaných ve tvé mateřské češtině etapy naší slovanské vášně, až do jejího francouzského vzkříšení.“

Kdo ze tří generací zahrnutých v této rodinné sáze je „dítětem Čech“ (*Enfant de Bohême*) – vypravěč, jeho otec anebo jeho dědeček?

Tuto knihu jsem začal psát, když si můj otec trpící Alzheimerovou chorobou vzpomínal už jen na velmi staré epizody ze svého života, o kterých jsem nic nevěděl. Chtěl jsem je najít, podělit se s ním o tyto vzpomínky, které ztrácel, a tak jsem se vydal hledat jeho vlastního otce, literáta, který se narodil v Čechách v lesním domku v roce 1876. Zjistil jsem, že přijel do Paříže v době Belle Époque, v roce 1908, aby překládal Apollinaira... než se stal jedním z předchůdců československé nezávislosti v roce 1915. Zůstal však na Montparnassu a Čechy se mu se silným přízvukem staly adoptivní vlastí. Zinscenoval jsem jako hru, v níž by byl hlavní postavou můj otec Milan, který byl hercem, toto strašné století, v němž se převrtil náš osud a zrcadlově i osud Evropy... hmotná tragédie prožitá za velké hospodářské krize, exil v Londýně, aby unikl nacismu, a pak železná opona, která padla na naši rodnou zemi... Dítětem Čech jsme tedy všichni tři, a samozřejmě je to atribut lásky... po slovansku, atribut našeho strážného kance.

Jedná se tedy o jistou formu „dopisu otcí“, ale bez jízlivého rozměru Kafkova dopisu?

Já opravdu oslovuji svého otce ve druhé osobě, a Kafka byl také dítětem Čech! Ale já jsem znovu vytvořil osobu dědečka, abych se pokusil pochopit svého otce a milovat ho in extremis, bez jízlivosti, objasněním jeho paradoxního hereckého života... až do jeho zrady Václavem Havlem, kterému dělal překladatele – nevděku, z něhož se nikdy nevzpamatoval!

Ženy hrály v životě vašeho otce a dědečka zásadní roli...

Oba byli velcí svůdníci, které poznamenala podobná tragédie – předčasná smrt matky jejich dětí. Milostná korespondence mezi mým dědečkem Rudolfem a Miladou, mladou ženou, s níž se oženil poté, co zplodil mého otce, na jaře 1927, tvoří jádro knihy, ve víru bouřlivých dvacátých let, v zrcadle složité vášně Horáce a Lydie nebo Musseta a George Sandové!

Je pozoruhodné zjišťovat, do jaké míry mohla francouzská kultura fascinovat mladého Čecha...

Zapomněli jsme na fantastickou kreativitu Francie, která z ní v letech 1870-1914 učinila středobod vesmíru – a velký závan z Paříže pomohl i Čechům k útěku, aby se emancipovali od Vídně... Rudolf byl gurmánský vzdělanec, který svého potomka od nejtěplejšího věku bombardoval pohlednicemi pozoruhodných míst Francie s komentáři na zadní straně pro jeho poučení... V Národní knihovně je dopis, v němž vyjadřuje své sympatie k Apollinairovi, který byl na podzim roku 1911 uvězněn ve věznici La Santé: vypůjčil jsem si jeho cizí styl, nadšený z každého francouzského slova, které používá, abych tuto knihu napsal, jako by ji napsal on sám...

Je to také historie Československa...

Enfant de Bohême vychází ve chvíli, kdy české předsednictví Evropské unie střídá předsednictví Francie – poslední z náhod a spojení, z nichž je tento příběh utkáán! Málokdo v Praze nebo v Paříži si vzpomene na šílenou lásku mezi těmito dvěma sesterskými městy, od Rodinovy výstavy v roce 1902, která byla velkou českou kulturní událostí, přes sdílené dědictví surrealismu, jehož je letošní letní výstava Toyen v Muzeu moderního umění až příliš diskrétní retrospektivou!

Podařilo se vám rekonstruovat tyto životy s množstvím detailů, které vyžadují zdlouhavé bádání...

Neumím česky: najednou jsem se ocitl v držení velkého množství rodinných archivů v tomto jazyce, pro mě šlo o obrovský a nerozluštelný rukopis. Dva mladí bilingvní badatelé je začali překládat a poté našli stovky dopisů v pražských knihovnách. Tento nepublikovaný materiál, shromažďovaný a zpracováváný po desetiletí, byl obohacen cestami a vzácným dialogem s mnoha českými a slovanskými přáteli... a se mnou samým!